ਕੇ. ਰਾਮਿਆ

ਬਨਾਮ

ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਏ.ਐਨ.ਆਰ.

(2022 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 7046)

ਸਤੰਬਰ 30, 2022

[ਸੂਰਿਆ ਕਾਂਤ ਅਤੇ ਬਨਾਮ ਰਾਮਾਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ, ਜੇਜੇ]

ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ, 1988: ਧਾਰਾ 168 - ਮੋਟਰ ਹਾਦਸਾ - ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ - ਆਮਦਨ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ - ਆਮਦਨ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ - ਅਨੁਮਾਨਤ ਆਮਦਨ - ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਅਤੇ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ - ਮੋਟਰ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਦੀ ਮੌਤ - ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ- ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ - ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਘਟਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 'ਆਮਦਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ' ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਪੂੰਜੀ ਸੰਪਤੀਆਂ 'ਤੇ ਰਿਟਰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਂਦੇ ਰਹੇ; ਪੂੰਜੀਗਤ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਹੁਨਰਾਂ ਤੋਂ ਕਮਾਈ ਗਈ ਆਮਦਨ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਅਸਲ ਯੋਗਦਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਦਾ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਦੀ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੀ ਤਨਖਾਹ 25,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਕੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ: ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਪੱਖ, ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਉਦਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਅਤੇ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਰਗੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਹਨ - ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਉੱਦਮਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਰਕਮ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਆਮਦਨ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਚਪਨ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ - ਘਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਣਨਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸਮਰੱਥਾ ਜਾਂ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ - ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਹੁਨਰਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ 7.5 % ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਸੋਧ ਕੇ 2,27,12,400/- ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ

ਆਯੋਜਿਤ:- 1.1 ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਪੱਖ, ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੁਆਂਟਮ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਇੱਕ ਤੱਥ-ਨਿਰਭਰ ਅਭਿਆਸ ਹੈ ਜੋ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਨਿਰਪੱਖ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵਿੱਤੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ-ਅਧਾਰਤ ਪਹੁੰਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਨੂੰ 'ਨਿਆਂਪੂਰਨ' ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਲਚਕਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਖਤ ਗਣਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਸਖਤ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 11] [246-ਏ -ਸੀ]

1.2 ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ 1988 ਇੱਕ ਲਾਭਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਮਕਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਹੈ। ਕਠੋਰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਉਲਟ, ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੀਤ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਮੂਲ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਰਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 12] [246-ਡੀ]

1.3 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਮਾਈ ਗਈ ਆਮਦਨ ਪੂੰਜੀਗਤ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਹੁਨਰਾਂ ਤੋਂ ਕਮਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਜਿਹੀ ਪਹੁੰਚ ਗਲਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਅਤੇ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਰਗੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 14] [247-ਏ -ਸੀ]

1.4 ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਟੈਂਡ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੇ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 14] [247-ਸੀ]

1.5 ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ - (ਏ) ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਉੱਦਮਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਅਤੇ (ਬੀ) ਮਕਾਨ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਆਮਦਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵਾਂ ਭਾਗਾਂ ਅਧੀਨ ਆਮਦਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁੱਲ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਰਚਿਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਕਟੌਤੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 15] [247-ਏ -ਸੀ]

1.6 ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਉੱਦਮਾਂ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਉਸਦੇ ਨਿਰਭਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਚਪਨ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਤੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ. ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਉੱਦਮਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਆਮਦਨੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬੈਂਕ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਕਮਾਈ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਵੀ ਆਮਦਨ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 17][248- ਬੀ- ਡੀ]

1.7 ਮਕਾਨ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ, ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸਮਰੱਥਾ ਜਾਂ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਮਝਦਾਰੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਵਜੋਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਹੁਨਰਾਂ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕੁੱਲ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ 10 ਤੋਂ 15 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਇਸ ਲਈ, ਉਚਿਤ ਪਹੁੰਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਹੁਨਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਹੈ. [ਪੈਰਾ 21][249- ਐਫ- ਜੀ; 250-ਏ]

1.8 ਬਾਕੀ ਰਕਮ ਜੋ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਕੱਟੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਟੈਕਸ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੱਟਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 23] [250- ਈ]

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭਾਨੂ ਸ਼ਾਲੀ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ, **(2012) 11 ਐਸਸੀਸੀ 738: (2012) 5 ਐਸਸੀਆਰ 207;** *ਕਲਪਨਾਰਾਜ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ,* **(2015) 2 ਐਸਸੀਸੀ 764: (2014) 6 ਐਸਸੀਆਰ 577;** *ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਡੀਟੀਸੀ (***2009) 5 ਐਸਸੀਆਰ 1098;** *ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ,* **(2017) 16 ਐਸਸੀਸੀ 680: (2017) 13 ਐਸਸੀਆਰ 100;** *ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਸਤਿੰਦਰ ਕੌਰ,* **(2021) 11 ਐਸਸੀਸੀ 780- 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ.**

ਰਾਣੀ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਲਿਮਟਿਡ, **(2009) 13 ਐਸਸੀਸੀ 498: (2009) 5 ਐਸਸੀਆਰ 721;** *ਹੈਲਨ ਸੀ ਰਿਬੇਲੋ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਸੜਕ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ* **(1999) 1 ਐਸਸੀਸੀ 90: (1998) 1 ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ 684;** *ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪੈਟਰੀਸ਼ੀਆ ਜੀਨ ਮਹਾਜਨ* **(2002) 6 ਐਸਸੀਸੀ 281: (2002) 3 ਐਸਸੀਆਰ 1176;** *ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਐਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਚਾਰਲੀ* **(2005) 10 ਐਸਸੀਸੀ 720: (2005) 2 ਐਸਸੀਆਰ 1173;** *ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਇੰਦਰਾ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ* **(2008) 2 ਐਸਸੀਸੀ 763: (2007) 13 ਐਸਸੀਆਰ 352;** *ਯਾਦਵ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ,* **(2010) 10 ਐਸਸੀਸੀ 341: (2010) 10 ਐਸਸੀਆਰ 746;** *ਸ਼ਸ਼ੀਕਲਾ ਬਨਾਮ ਗੰਗਾਲਕਸ਼ਮੀਮਾ,* **(2015) 9 ਐਸਸੀਸੀ 150: (2015) 5 ਐਸਸੀਆਰ 1;** *ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ* **(2003) 7 ਐਸਸੀਸੀ 484: (2003) 2 ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ 245 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।**

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

[2009] 5 ਐਸ ਸੀਆਰ 721	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੈਰਾ 10
[1998] 1 ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ 684	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੈਰਾ 11
[2002] 3 ਐਸਸੀਆਰ 1176	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੈਰਾ 11
[2005] 2 ਐਸਸੀਆਰ 1173	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੈਰਾ 11
[2007] 13 ਐਸਸੀਆਰ 352	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੈਰਾ 11
[2010] 10 ਐਸਸੀਆਰ 746	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੈਰਾ 20
[2015] 5 ਐਸਸੀਆਰ 1	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੈਰਾ 21
[2003] 2 ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ 245	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 9

[2012] 5 ਐਸਸੀਆਰ 207	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 14**
[2014]6 ਐਸਸੀਆਰ 577	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 14**
[2009] 5 ਐਸਸੀਆਰ 1098	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 24**
(2021) 11 ਐਸਸੀਸੀ 780	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 24**

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2022 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 7046.

ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 30.06.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ 2013 ਦੇ ਸੀ.ਐਮ.ਏ (ਐਮ.ਡੀ.) ਨੰਬਰ 279 ਵਿੱਚ ਮਦੁਰਈ ਬੈਂਚ ਵਿਖੇ।

ਕੇ. ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਡਾ. ਜੋਸਫ ਅਰਸਤੂ ਐਸ., ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੂਪੁਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼ੋਭਿਤ ਦਿਵੇਦੀ, ਸੰਜੀਵ ਕੇ. ਮਹਾਰਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸਨ।

ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਹੇਤੂ ਅਰੋੜਾ ਸੇਠੀ, ਰਾਹੁਲ ਜੈਨ, ਐਸਪੀ ਜੈਨ, ਸਾਕਸ਼ੀ ਕੱਕੜ, ਸ਼ਕਤੀ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਡਾ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ?

ਸੂਰਿਆ ਕਾਂਤ, ਜੇ.

1. ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਛੁੱਟੀ।

2. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਮਦਰਾਸ, ਮਦੁਰਈ ਬੈਂਚ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ ਜਸਟਿਸ ਦੁਆਰਾ 30.06.2017 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਤਿਰੂਚਿਰਾਪੱਲੀ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, "ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ") ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 06.10.2012 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ (ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1; ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, "ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ") ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੇਲੈਂਟਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਮੁਆਵਜ਼ਾ 4,29,37,00,00/- ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 5,29,00,00/- ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੋੜੀਂਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ ਬਾਰੇ ਹੇਠਾਂ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

<u>ਏ. ਤੱਥ</u>

3. ਐਸ ਕੁਮਾਰੇਸ਼ਨ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, "ਮ੍ਰਿਤਕ") ਤਿਰੂਚਿਰਾਪੱਲੀ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਸੀ। ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ ਕਰੀਬ 4 ਵਜੇ ਉਹ ਇਕ ਲਾਂਸਰ ਕਾਰ ਵਿਚ ਇਕੱਲਾ ਸਫ਼ਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਸੀ। ਟੀਐਨ 45 ਐਸ 9199 ਅਤੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਵਾਲੀ ਅੰਬੈਸਡਰ ਕਾਰ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮੰਦਭਾਗੀ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਟੀ.ਐਨ. 59 ਈ 9288 ਸੇਠੂਪੱਟੀ ਅਤੇ ਸੋਰੀਅਮਪੱਟੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੜਕ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਨਾਲ। ਟੱਕਰ ਇੰਨੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਸੀ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵਾਹਨਾਂ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ

ਕੋਈ ਵੀ ਡਾਕਟਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਟੱਕਰ ਵਿਚ ਬਚੇ ਇਕਲੌਤੇ ਲੋਕ ਅੰਬੈਸਡਰ ਕਾਰ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਸਨ, ਜੋ ਚਮਤਕਾਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਚ ਗਏ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ।

4. ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਮਰ 31 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਟੈਕਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਗਹਿਣਿਆਂ, ਟੈਕਸਟਾਈਲ, ਨਿਰਯਾਤ ਅਤੇ

ਆਵਾਜਾਈ ਵਰਗੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਭਿੰਨ ਦਿਲਚਸਪੀਆਂ ਰੱਖੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਖੇਤੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ, ਦੋ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਮਾਪੇ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਉਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ 'ਚੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

5. ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ ਨੇ ਅਗਸਤ 2004 ਵਿੱਚ 7,00,00,000/- ਰੁਪਏ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮੌਤ 10.06.2004 ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅੰਬੈਸਡਰ ਕਾਰ ਦੀ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇਹ ਰੁਖ ਅਪਣਾਇਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਉਹ ਸੀ ਜੋ ਹਾਦਸੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਹਾਦਸੇ 'ਚ ਬਚੇ ਅੰਬੈਸਡਰ ਕਾਰ 'ਚ ਸਵਾਰ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ।

6. ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਖਮੀ ਸਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਇਹ ਅੰਬੈਸਡਰ ਕਾਰ ਦਾ ਡਰਾਈਵਰ ਸੀ ਜੋ ਹਾਦਸੇ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਆਖਰਕਾਰ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਣ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ ਦੀ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ 4,29,37,700/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ 7.5% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਰਟਰਡ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ, ਆਡੀਟਰ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1) ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

7. ਪੀੜਤ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 30.06.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਤਰਕ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਸੀ ਕਿ ਅੰਬੈਸਡਰ ਕਾਰ ਡਰਾਈਵਰ ਹਾਦਸੇ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਸੀ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਆਮਦਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ' ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ. ਇਹ

ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਭਾਈਵਾਲੀ ਫਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਆਪਣੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਗਭਗ ਸਾਰੀ ਆਮਦਨੀ ਉਸ ਦੀ ਪੂੰਜੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਉਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਂਦੇ ਰਹੇ। ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਤਰਕ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਪੂੰਜੀਗਤ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਹੁਨਰਾਂ ਤੋਂ ਕਮਾਈ ਗਈ ਆਮਦਨ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਅਸਲ ਯੋਗਦਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਦਾ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਦੀ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੀ ਤਨਖਾਹ 25,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਕੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਨੇ ਹੋਰ ਰਵਾਇਤੀ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਤਹਿਤ ਵੀ ਮਾਮੂਲੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ 7.5% ਸਾਲਾਨਾ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਘਟਾ ਕੇ 57,90,000/- ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

<u>ਬੀ.ਝਗੜੇ</u>

8. ਅਸੀਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖੋਜ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਇਕੋ ਇਕ ਸੀਮਤ ਸਵਾਲ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

9. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਕੇ ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ - ਸਭ ਤੋਂ *ਪਹਿਲਾਂ,* ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਆਮਦਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਕਮਾਈ ਗਈ ਆਮਦਨ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 'ਆਮਦਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ' ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਰਕਮ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਤੇ ਸਹੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਗਵਾਹੀਆਂ ਇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ*; ਦੂਜਾ,* ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਈ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਅਤੇ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੋਰਸ ਵੀ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨਾਲ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਹੁਨਰਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਆਮਦਨ ਨਹੀਂ ਕਮਾਈ ਹੈ; *ਤੀਜਾ,* ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਕੋ ਇਕ ਕਟੌਤੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਟੈਕਸ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਟੈਕਸ ਹੈ.

ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ [1] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ; ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ, 1988 ਦੀ ਧਾਰਾ 168 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, "ਐਕਟ") ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ 'ਨਿਆਂਪੂਰਨ' ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ **ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ** [2] ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਨਿਰਪੱਖਤਾ, ਵਾਜਬਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ' ਦੇ ਮਿਆਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

10. ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਘਟਾਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਅਤੇ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਪੂੰਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਰਿਟਰਨ ਨਾਲ ਬਣਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਆਮਦਨ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਸਿਰਫ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਹੁਨਰ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਦਾ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 'ਆਮਦਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ' ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੇ ਅਧਾਰ ਵਜੋਂ ਅਨੁਮਾਨਤ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਿਆ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ***ਰਾਣੀ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਲਿਮਟਿਡ*** [3] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਆਮਦਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਅਸਲ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਹੈ ਜੋ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਸੀ. ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

ਸੀ.1' ਨਿਆਂਪੂਰਨ' ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ

11. ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 168 ਤਹਿਤ 'ਨਿਆਂਪੂਰਨ' ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਥਿਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ, ਹੁਣ **ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ** [5] ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਰਾਹੀਂ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ,

---

[1] *ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ (2017) 16 ਐਸਸੀਸੀ 680, ਪੈਰਾ 59.3.*

[2] *ਐਬਿਡ, ਪੈਰਾ 55.*

[3] *ਰਾਣੀ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਲਿਮਟਿਡ (2009) 13 ਐਸਸੀਸੀ 498, ਪੈਰਾ 24.*

[4] *ਹੈਲਨ ਸੀ ਰਿਬੇਲੋ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਸੜਕ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (1999) 1 ਐਸਸੀਸੀ 90; ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪੈਟਰੀਸ਼ੀਆ ਜੀਨ ਮਹਾਜਨ (2002) 6 ਐਸਸੀਸੀ 281; ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਐਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਚਾਰਲੀ (2005) 10 ਐਸਸੀਸੀ 720; ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਇੰਦਰਾ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ (2008) 2 ਐਸਸੀਸੀ 763.*

[5] *ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ (ਐਨ 1), ਪੈਰਾ 55.*

ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੁਆਂਟਮ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਇੱਕ ਤੱਥ-ਨਿਰਭਰ ਅਭਿਆਸ ਹੈ ਜੋ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਨਿਰਪੱਖ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵਿੱਤੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ ਹੈ ਜਿਸ ***ਵਿੱਚ ਯਾਦਵ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ*** [6] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ-ਅਧਾਰਤ ਪਹੁੰਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਨੂੰ 'ਨਿਆਂਪੂਰਨ' ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਲਚਕਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਖਤ ਗਣਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਸਖਤ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ 'ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ' ਜਾਂ 'ਮਨਮਰਜ਼ੀ' ਹੋਵੇ।

12. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 1988 ਦਾ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ ਇੱਕ ਲਾਭਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਮਕਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਹੈ। 8 ਕਠੋਰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਉਲਟ, ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੀਤ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਮੂਲ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਰਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਸਿਧਾਂਤ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਹਾਂ

ਸੀ.2 'ਆਮਦਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ' ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਅਤੇ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ

13. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਇੱਕ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਉੱਦਮਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ, ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਅਚਾਨਕ ਮੌਤ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਆਮਦਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 'ਆਮਦਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ' ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲਾਂ (ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2000-2001, ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2001, 2002 ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2002-2003) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਆਮਦਨ ਦੀ ਔਸਤ ਲੈ ਕੇ ਆਮਦਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ।

---

[6] ਯਾਦਵ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ (2010) 10 ਐਸਸੀਸੀ 341, ਪੈਰਾ 17.

[7] ਨਿੰਗਾਮਾ ਬਨਾਮ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ (2009) 13 ਐਸਸੀਸੀ 710, ਪੈਰਾ 34.

[8] ਪੀਟਰ ਕੇਨ, ਅਤੀਯਾਹ ਦੇ ਹਾਦਸੇ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ (7 ਵਾਂ ਸੰਸਕਰਣ, ਕੈਮਬ੍ਰਿਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ 2006) 411-412.

[9]. ਆਈ.ਬੀ.ਡੀ.

14. ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਮਾਈ ਗਈ ਆਮਦਨ ਪੂੰਜੀਗਤ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਹੁਨਰ ਤੋਂ ਕਮਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ***ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭਾਨੂ ਸ਼ਾਲੀ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ*** [10] ਅਤੇ ***ਕਲਪਨਾਰਾਜ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਸਟੇਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ*** [11] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਜਿਹੀ ਪਹੁੰਚ ਗਲਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਅਤੇ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਵਰਗੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਾਂ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਨਾ ਤਾਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਟੈਂਡ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੇ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

15. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਸਾਡੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ - (ਏ) ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਉੱਦਮਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਅਤੇ (ਬੀ) ਮਕਾਨ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਆਮਦਨ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਕਮਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵਾਂ ਭਾਗਾਂ ਅਧੀਨ ਆਮਦਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁੱਲ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਰਚਿਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਕਟੌਤੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

<u>ਸੀ.2.1 - ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਉੱਦਮਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਦਾ ਇਲਾਜ</u>

16. ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਮਦਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਉੱਦਮਾਂ ਤੋਂ ਕਮਾਈ ਗਈ ਰਕਮ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਈਵਾਲੀ ਫਰਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ੇਅਰ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਵਿਆਜ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਨਿਵੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਉੱਦਮ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ. ਦਰਅਸਲ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ

---

[10] *ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭਾਨੂ ਸ਼ਾਲੀ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ* (2012) 11 ਐਸਸੀਸੀ 738, ਪੈਰਾ 17.

[11] *ਕਲਪਨਾਰਾਜ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਸਟੇਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ* (2015) 2 ਐਸਸੀਸੀ 764, ਪੈਰਾ 8

ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣਾ ਪਿਆ ਜੋ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਕਾਰਨ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਿਰਯਾਤ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵੀ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

17. ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਉੱਦਮਾਂ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਉਸਦੇ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ. ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਚਪਨ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਤੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ. ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਉੱਦਮਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬੈਂਕ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਕਮਾਈ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਵੀ ਆਮਦਨ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

18. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀਆਂ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜੋ 'ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਉੱਦਮਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਮਦਨ' ਅਧੀਨ ਰਕਮ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ - (i) ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2000-2001 ਲਈ 8,95,812/- ਰੁਪਏ (ii) ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2001-2002 ਲਈ 10,31,091/- ਰੁਪਏ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਕਮਾਂ ਦੀ ਔਸਤ 10,92,765.50/- ਰੁਪਏ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ 10,93,000/- ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 'ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਉੱਦਮਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਮਦਨ' ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਆਮਦਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੀ.2.2 - ਘਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਦਾ ਇਲਾਜ

19. ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਆਮਦਨ 'ਲਕਸ਼ਮੀ ਕੰਪਲੈਕਸ' ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਵਪਾਰਕ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਲੈਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਆਮਦਨ ਉਸਦੀ ਖੇਤੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਮਕਾਨ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਆਮਦਨ' ਅਧੀਨ ਰਕਮ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ - (i) ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2000-2001 ਲਈ 6,90,396/- ਰੁਪਏ (ii) ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2001-2002 ਲਈ 6,47,127/- ਰੁਪਏ (iii) ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2002 2003 ਲਈ 6,14,329/- ਰੁਪਏ ਅਤੇ (iv) ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2003-2004 ਲਈ 4,78,240/- ਰੁਪਏ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਕਮ ਦੀ ਔਸਤ 6,07,523/- ਰੁਪਏ ਬਣਦੀ ਹੈ।

20. ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ, ਸਾਨੂੰ ***ਸ਼ਸ਼ੀਕਲਾ ਬਨਾਮ ਗੰਗਾਲਕਸ਼ਮੀ*** [12] ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮਕਾਨ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਵਜੋਂ ਕਮਾਈ ਗਈ ਪੂਰੀ ਰਕਮ ਕੱਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ***ਸ਼ਸ਼ੀਕਲਾ*** [13] ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬੈਂਚ ਵਿਚਾਲੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਕਾਰਨ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਵੈ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ***ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ*** [14] ***ਦੇ***ਨਾਲ ਟੈਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਮੁੜ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਮਕਾਨ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਵਜੋਂ ਕਮਾਈ ਗਈ ਪੂਰੀ ਰਕਮ ਕੱਟ ਦਿੱਤੀ। [15]

21. ਹੁਣ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕੋ ਇਕ ਮੁੱਦਾ ਬਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ 'ਮਕਾਨ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਆਮਦਨ' ਤਹਿਤ ਪੂਰੀ ਰਕਮ ਕੱਟੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ***ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ*** [16] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ

> **8. x-x-x-x**
>
> **ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਕੋਲ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਆਮ ਨਿਯਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿੱਥੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਆਮਦਨ ਸਰੋਤ ਹੈ. ਅਟੈਂਡੈਂਟ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।**
>
> **(ਜ਼ੋਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ)**

ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸਮਰੱਥਾ ਜਾਂ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਮਝਦਾਰੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਵਜੋਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਹੁਨਰਾਂ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕੁੱਲ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ 10 ਤੋਂ 15 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਉਚਿਤ ਪਹੁੰਚ,

---

[12] ਸ਼ਸ਼ੀਕਲਾ ਬਨਾਮ ਗੰਗਾਲਕਸ਼ਮੀ (2015) 9 ਐਸਸੀਸੀ 150.

[13] ਆਈਬਡ।

[14] ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ (ਐਨ 1) ।

[15] ਸ਼ਸ਼ੀਕਲਾ ਬਨਾਮ ਗੰਗਾਲਕਸ਼ਮੀ (ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2836 2015, 14 ਫਰਵਰੀ 2019) ।

[16] ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ (2003) 7 ਐਸਸੀਸੀ 484.

ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਹੁਨਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਹੈ.

22. ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਲਕਸ਼ਮੀ ਕੰਪਲੈਕਸ' ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਲਈ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਸਰੋਤ ਸੀ। ਜਿਸ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਵਪਾਰਕ ਇਮਾਰਤ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਂਝੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ, 'ਲਕਸ਼ਮੀ ਕੰਪਲੈਕਸ' ਨੂੰ 10 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਪਾਰਕ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ - ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਰਕਮ ਜੋ ਕੱਟਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ *ਦੂਜਾ*, ਕਿ ਉਕਤ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਹੁਨਰਾਂ ਲਈ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਅਤਿ ਆਧੁਨਿਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਹੁਨਰਾਂ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉੱਚ ਪਾਸੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਹੁਨਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੀਏ.

23. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸੀਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਹੁਨਰਾਂ ਲਈ 2,50,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਹੁਨਰ ਲਈ ਰਕਮ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕੀ ਰਕਮ ਜੋ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਕੱਟੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਟੈਕਸ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ***ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ***[17] ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੱਟਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਡੀ. ਸਿੱਟਾ

24. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੋ ਭਾਗਾਂ (10,93,000/- ਰੁਪਏ + 2,50,000/- ਰੁਪਏ) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 13,43,000/- ਰੁਪਏ ਬਣਦੀ ਹੈ। ***ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ***[18] ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਮਦਨ ਦਾ ਚਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 18,80,200/- ਰੁਪਏ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ 19 ਅਨੁਸਾਰ ਨਿੱਜੀ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਚੌਥਾਈ ਹਿੱਸਾ ਕੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ੁੱਧ ਰਕਮ 14,10,150/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਬਣਦੀ ਹੈ। 16 ਦੇ ਗੁਣਕ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਕੁੱਲ ਘਾਟੇ ਦੀ ਗਣਨਾ 2,25,62,400/- ਰੁਪਏ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ***ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ***[20] ***ਅਤੇ ਸਤਿੰਦਰ ਕੌਰ***[21] ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਕੀ ਰਵਾਇਤੀ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

---

[17] ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ (ਐਨ 1), ਪੈਰਾ 59.3.

[18] ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ (ਐਨ 1), ਪੈਰਾ 59.3.

[19] ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਡੀਟੀਸੀ (2009) 6 ਐਸਸੀਸੀ 121.

[20] ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ (ਐਨ 1), ਪੈਰਾ 59.8

[21] ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਸਤਿੰਦਰ ਕੌਰ (2021) 11 ਐਸਸੀਸੀ 780, ਪੈਰਾ (ਆਂ) 33-37.

25. ਇਸ ਲਈ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ –

	ਹੈੱਡ	**ਰਕਮ**
1.	ਆਮਦਨ ਦਾ ਘਾਟਾ=[{ਆਮਦਨ+ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਗਣਨਾ 40% 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) - ਨਿੱਜੀ ਖਰਚੇ ਲਈ 1/4 ਕਟੌਤੀ] x ਮਲਟੀਪਾਈਲਰ	**2,25,62,400/- ਰੁਪਏ**
2.	ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੀ ਮਿਆਦ	**15,000/- ਰੁਪਏ**
3	ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ	**40,000/- ਰੁਪਏ**
4.	ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦੇ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ	**14,000/- ਰੁਪਏ**
5.	ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਸੰਘ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ	(40,000 x 2) = **80,000/- ਰੁਪਏ**
6.	**ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ** (1+2+3+4+5)	**2,27,12,400/- ਰੁਪਏ**

26. ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਉਪਰੋਕਤ ਰਕਮ 'ਤੇ 7.5% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਧੀ ਹੋਈ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਅੱਜ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਧੇ ਹੋਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਐਡਜਸਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

27. ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਧੇ ਹੋਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

28. ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਕਾਇਆ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਅਤੇ ਅਨੁਰਾਗ ਭਾਸਕਰ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Yadwinder Singh
Enrl. No. P/956/2016